

Dünya'da ve Türkiye'de Özelleştirme Saldırısı

E K S E N Y A Y I N C I L I K

Dünya'da ve Türkiye'de
Özelleştirme Saldırısı

Dünya'da ve Türkiye'de Özelleştirme Saldırısı
Kapak Fotoğrafi:20 Temmuz Eylemi/Aksaray
Kızıl Bayrak Gazetesi Arşivi ● Baskı: A.CEM Matbaacılık San.
ve Tic. Ltd. Şti. ● Şubat 1995 ● Birinci Baskı

ISBN-975-7271-05-5

Dünya'da ve Türkiye'de
Özelleştirme Saldırısı

EKSEN Basım Yayın Ltd.Şti.
Mesihpaşa Mah . Laleli Cad. Çim Apt. No: 52 Kat: 5
Aksaray/İSTANBUL Tel-Fax: 0 (212) 638 28 83

İÇİNDEKİLER

- 5 Sunuş
- 7 Giriş yerine:
Sermaye, Tarihi Özelleştirme Saldırısını Başlattı.
Saldırıya Karşı Birleşik Direniş!
- 13 Dünya'da ve Türkiye'de
Özelleştirme Saldırısı
- 17 Sermaye Diktatörlüğü Bir Yalan Diktatörlüğüdür
- 27 Özelleştirmenin Gerçek Nedenleri
- 37 Türkiye ve Özelleştirme
- 45 Özelleştirmenin Sonuçları
- 55 Mücadele Çizgisi Ne Olmalıdır?

Sunuş

Türkiye kapitalizmi, içine düştüğü ekonomik ve siyasal krizi hafifletebilecek bir çözüm üretmekte zorlanıyor. 24 Ocak kararları ve ardından onun uygulanabilmesi için elverişli ortamı sağlayan 12 Eylül darbesi çerçevesindeki ekonomik saldırılarla sağladığı geçici rahatlama ve istikrar, fitilini çoktan tüketerek yerini ekonomik ve siyasal alanda yoğun bir krize bırakmış durumda.

1994 yılı, Türkiye kapitalizmi için, tarihinin en şiddetli krizini yaşadığı yıl oldu. '94 içinde uygulamaya konan 5 Nisan saldırıları ise, işçi ve emekçilere çıkarılan ağır faturalara rağmen, bu krize bir nefes bile aldıramadı. Sadece, daha kapsamlı saldırıların bir ilk adımı, bir ön hazırlığı olmakla kaldı. Girmiş olduğumuz '95 yılı içinde sermaye, krizini hafifletmek için öngördüğü, kendi yaşamını sürdürmesi açısından da zorunlu olan çok daha kapsamlı saldırıları en hızlı şekilde gerçekleştirmeyi gündemine almış bulunuyor.

Özelleştirme, '80'li yıllardan itibaren işçi sınıfı ve emekçilere karşı yoğunlaştırılan kapsamlı saldırıların temel bir ayağını oluşturmaktadır. Sermayenin, '80'li yıllarla birlikte, yalan ve demagojilerle dolu ideolojik bir kuşatmayla işçi ve emekçilere bir "ekonomik kurtuluş" yolu olarak göstermeye çalıştığı, planlı bir şekilde yürütmeye koyduğu, burjuva partilerin seçim yapma, yeni bir hükümet kurma, "demokratikleşme" yasasını meclisten geçirme v.b. tüm hususlarda sürekli açmaz içinde debelenmelerine rağmen, onu yaşama geçirmek konusunda tam bir ittifak oluşturduğu özelleştirme, bugün, tüm hızıyla uygulamaya konmuştur.

Bu durum, işçi ve emekçiler için artık, yarın örgütlenecek bir direnişi değil, hemen bugünden gerçekleştirilecek bir karşı-saldırıyı zorunlu kılmaktadır. *"İşçi sınıfı şimdi tarihi bir saldırıyla karşı karşıya kalmıştır. Bu saldırı karşısında gerekli direnişi gösteremez ve onu püskürtemezse eğer, bu, işçi sınıfı hareketine ancak 12 Eylül'le kıyaslanabilir bir darbe olacaktır."*

Özelleştirme konusunda burjuvazinin yalan salvolarını yanıtlayan, özelleştirmenin gerçek nedenlerini ve sonuçlarını inceleyerek işçi ve emekçilerin izlemesi gereken mücadele çizgisi konusunda perspektifler sunan "Dünyada ve Türkiye'de Özelleştirme Saldırısı" adlı bu kitap, daha önce *Kızıl Bayrak*'ta yayınlanan bir dizi yazıdan derlenmiştir. Bugün önemi giderek arttığı için kitap haline getirerek okurlarımıza sunuyoruz.

EKSEN YAYINCILIK

Giriş Yerine

Sermaye Tarihi Özelleştirme
Saldırısını Başlattı.

Saldırıya Karşı Birleşik Direniş!

4 Aralık ara seçimleri iptal edildi. Düzenin mevcut hukuku açısından bile meşru olmayan bu seçimlere karşı alınan boykot tutumunun ne denli haklı ve isabetli olduğu böylece tescil edilmiş oldu. Oyun öylesine kaba ve çirkindi ki, gerici siyasal cephenin iç çelişkilerine de takılınca, onu gerçekleştirmek şimdilik mümkün olamadı. Ortaya çıkan yeni durum bugün büyük bir siyasal ciddiyetsizlik ve kargaşa olarak yaşanıyor. Durumdan nasıl çıkılacağı, ara seçim için yeni tarihin ne olacağı, erken bir genel seçimin zorunlu hale gelip gelmeyeceği vb. üzerine basit ve çirkin hesaplara dayalı bir iç didişme biçiminde sürüp gidiyor. Kesin olan bir şey varsa o da, bu son gelişmeyle de birlikte, mevcut parlamentonun meşruluğunun kendi kuralları çerçevesinde bile tümüyle tartışmalı hale geldiğidir.

Ne var ki bu onun, işçi sınıfına, emekçilere ve Kürt halkına yöneltilen peşpeşe saldırılar sözkonusu olunca, saldırıdaki işlevini gereğince yerine getirmesine hiçbir

biçimde engel değil. Nitekim bir iradesiz kullar topluluğu olan bu meclis, uluslararası tekeller ile sermayenin çıkarları öyle gerektirdiği için, özelleştirme saldırısını yasalaştırmak için ortaya tereddütsüz bir birleşik “irade” koydu. Böylece sermaye işçi sınıfına, denebilir ki, 12 Eylül’den sonraki en büyük saldırısını başlatmış oldu. Bilindiği gibi özelleştirme, yalnızca sermaye devletinin emekçilerin sırtından “kamu” adına 70 yıldır biriktirdiği servetin yağmalanması değildir. Bundan daha önemli ve canalıcı olan, yüzbinlerce işçinin sokağa atılarak işsiz bırakılması, herşeye rağmen işini korumayı başaracak olanların ise her türlü örgütlülüğünden ve kazanılmış haktan yoksun bırakılarak açlık koşullarında çalıştırılmasıdır. Özelleştirme işçi sınıfı için tensikat, taşeronlaştırma, sendikasılaştırma, düşük ücret ve sosyal haklarda budanma demektir.

İşçi sınıfı şimdi tarihi bir saldırıyla karşı karşıya kalmıştır. Bu saldırı karşısında gerekli direnişi gösteremez ve onu püskürtmezse eğer, bu, işçi sınıfı hareketine ancak 12 Eylül’le kıyaslanabilir bir darbe olacaktır. Bu nedenle sermayenin bu büyük saldırısına direnmek, onu geri püskürtmek, giderek bir karşı saldırı örgütlemek, işçi sınıfı için bugün bir yaşamsal zorunluluktur. İşçi sınıfı, eğer bu yeni toplu saldırıya göğüs geremezse, bunu izleyecek yeni saldırılar peşpeşe gelecek, sermaye işçi sınıfına tam anlamıyla köleliği dayatacaktır.

Elbette bu saldırı işçi sınıfıyla da sınırlı değildir. Sermayenin propaganda aygıtları, sistematik bir yalan kampanyasıyla, bu saldırının işçi sınıfı bir yana, yalnızca kamu işçileriyle sınırlı olduğu yanılsamasını yaratmaya çalıştılar. Oysa bu saldırı işçi sınıfının tümünü hedeflemekle kalmamakta, tüm emekçilerin çalışma ve yaşam koşullarını bugünkünden çok daha beter hale getirmeyi de amaçlamaktadır. Eğitim, sağlık, haberleşme, ulaşım vb. sektörler kısmen ya

da tamamen özelleştirme kapsamındadır. Sermayenin sınırsız kar hırsına açılacak bu alanlardaki özelleştirmelerin, geniş yığınların yaşamı için hangi sonuçları yaratacağını kestirmek güç değildir.

Dolayısıyla, tarihinin en ağır bunalımını yaşayan sermaye düzeni, Kürt halkına karşı yürüttüğü kirli savaşa, şimdi de tüm işçi-emekçi sınıf ve katmanları hedefleyen bir “özelleştirme savaşı” eklemiştir. Özelleştirme savaşı ekonomik değil, fakat esas itibarıyla politik bir savaştır. Yalnızca egemen ve asalak sermaye sınıfı tarafından, çalışan ve sömürülen sınıflara yöneltilen bir sınıf saldırısı olduğu için değil elbet. Yanısıra, sermaye bu saldırının ekonomik ve sosyal sonuçlarının yaratacağı hoşnutsuzluğu ve mücadeleyi de ezmek hesabında olduğu için. Devlet aygıtı, polis ve çevik kuvvet, DGM’ler, Türkeş’in faşist terör çeteleri, yeni terör yasaları vb. şimdi artık, kendilerini işçi sınıfı ve emekçi eylemlerine karşı daha geniş bir çerçevede ve daha etkili bir biçimde gösterecektir.

İşçi sınıfı, özelleştirme adı altında geniş çaplı bir saldırıyla yüz yüze, hiç değilse ileri kesimleri şahsında, bunun ne anlama geldiği konusunda az çok açık bir fikre sahip olmak gibi önemli bir avantaja sahiptir. Bugün özellikle kamu işçilerine özelleştirmeye karşı büyük bir tepki ve buna karşı direnme eğilimi hakimdir. Özelleştirme saldırısının hangi sonuçlara varacağı öncelikle bu kesimden gelecek direnişin gücü ve yaygınlığı ile sıkı sıkıya bağlantılı olacaktır. Özellikle ilk çatışmalar bu açıdan canalıcı bir öneme sahiptir. Sermaye ilk girişimlerde üstünlük sağlarsa, bunu sınıfın tamamını demoralize etmek, bu uygulamanın karşısına çıkılamayacağı ruh halini yerleştirmek için en iyi biçimde kullanacaktır. İlk girişimlere karşı gösterilecek direnişin özel önemine işaret eder bu durum.

Saldırının yasal bir temele kavuşturulduğu bir dönemde,

işçi sınıfının bir başka önemli avantajı, gelişmekte olan kitle hareketliliğidir. Son iki ayda ezilenler cephesinde yeni bir hareketlenme var. Özelleştirme saldırısının mecliste tartışılmasıyla birlikte bu, özellikle demir-çelik ve maden işçilerine yayılmıştır. Son bir-iki haftada eylemlilikler hem yayılmakta, hem daha radikal biçimler almaya başlamaktadır. Haberleşme sektöründe ve ulaşımda işçiler gündür direniyorlar. İş yavaşlatma ile durdurmalar birbirini izliyor. İstanbul polisinin Tüm Haber-Sen yöneticilerini gözaltına alarak eyleme yönelttiği saldırı, bu işkolundaki işçi ve emekçilerin kararlı tepkisiyle püskürtülmüştür. Haber işkoluna paralel olarak, Demiryolu işçileri de tren seferlerini yurt çapında felce uğratan eylemler koymaktadırlar ortaya. Sırada TEK işçileri var. Öte yandan Zonguldak madencileri iki aydır sürdürdükleri eylemlerini yeni bir büyük gösteriyle birleştirdiler. Gösterdikleri kararlılık çatışmanın sert geçeceğini haber veriyor. Son olarak, 26 Kasım Cumartesi günü, sendika ağalarının eylemi gölgeleyen tüm şeytanlıklarına rağmen (Anıtkabir ziyaret vb.), bu hainleri aşan ve onları polise sığınmak zorunda bile bırakan Ankara'daki büyük işçi gösterisi, eylemler zincirinde yeni bir halkadır.

Tüm bu olgular ve onların işaret ettiği eğilimler, işçi sınıfının saldırıya direnmek doğrultusunda güçlü bir istek taşıdığını göstermektedir. Sermayenin işi hiç de kolay olmayacak, bundan kuşku duyulmamalıdır.

Ne var ki, böyle bir saldırı döneminde, önderlik boşluğu ve örgütlenme yetersizliği bir kez daha işçi sınıfının önüne en temel zaaf olarak çıkıyor. Son Ankara gösterisinde B.Meral'e karşı alınan tavır, onun şahsında sınıfın sendika ağalarına güvensizliğinin ve açık tepkisinin bir göstergesidir. Fakat alternatif bir devrimci önderlik kendini mücadelenin içinde işçi sınıfına göstermediği sürece, işçilerin yine de bu hainlere bakmak zorunda kaldıkları da bir

gerçektir.

Sendika bürokrasisi, sermayenin işçi sınıfına karşı amansız bir saldırı başlattığı ve işçi sınıfının ise buna karşı direneceğini gösterdiği bir sırada, en büyük tehlike olarak çıkıyor ortaya. Hain bürokratlar hakkında zerre kadar bir yanılısamaya düşülmemelidir. Onların rolü sınıf kitlelerinin eylemlerini denetim altına almak, mücadele isteğini bir dizi oyalama taktiği ile zaman içinde kötürümleştirmektir. Bir büyük saldırı başlatırken, sermayenin en büyük umudu bir kez daha onlardır.

Türkiye'nin tüm devrimci kuvvetlerinin mücadeleyi ilerletmede gerçekten oynayabilecekleri az çok ciddi rolleri varsa eğer, tam da bunu en etkin biçimde ortaya koymak zorunda oldukları günlere girmiş bulunuyoruz. İşçi ve emekçi hareketi bu çatışmadan bir yenilgi, dahası kolay bir yenilgiyle çıkarsa eğer, bu, devrimci hareketin bugünkü güdük durumunu bile koruyamaması, hepten kötürümleşmesine yolaçacaktır. Bunun bilincinde olunmalı, herkes gücünü ve faaliyetini buna göre ortaya koymalıdır.

Komünistler, yaşadığımız günlerin, doğru sözün değil, fakat onun yol gösterdiği tutarlı eylem ve pratik önderliğin günü olduğu bilinci ve sorumluluğu ile hareket etmelidirler. Olağan dışı bir çalışma ve mücadele kapasitesi sergilemelidirler. Herşeyin, kişilerin ve örgütlerin, iddiaların ve politikaların sınanacağı bir döneme girdiğimizin bilinci ile hareket etmelidirler.

(Ekim, Sayı:110, 1 Aralık '94)

Dünya'da ve Türkiye'de
ÖZELLEŞTİRME SALDIRISI

Uzun süredir uluslararası ve yerli sermaye tarafından gündemde tutulan özelleştirme, yakın zamandan beri burjuva gündemin tepe noktasına oturdu. Sermaye, başta yazılı ve görüntülü basını olmak üzere her türlü aracı kullanarak, özelleştirmenin yararlarını anlatan bir kampanya yürütüyor. Uluslararası finans kurumları, çok uluslu danışmanlık şirketleri, holding yöneticileri ve tabii ki sözde bilim adamları(!), durmaksızın, adeta bir ibadet yürütürcesine özelleştirme amentüsü okuyorlar. Bütün TV kanalları ve bütün burjuva gazeteler, her gün özelleştirme ayinleri düzenliyorlar. Geliyen yerde özelleştirme, tek taraflı yürütülen korkunç bir ideolojik saldırı halini almış durumda. Yaratılan toplam tablo öyle bir manzara ortaya çıkarıyor ki, sanki bütün kötülüklerin sebebi devlete ait iktisadi kuruluşlardır ve bütün sorunların çözümü de bu kuruluşların bir an önce özelleştirilmesinden geçiyor. Özelleştirmeye şu ya da bu nedenle karşı çıkanlar, hemen ortak bir paydada toplanarak bir

suçlama kampanyası ile yüzyüze bırakılıyorlar. Çağdışı kalmak, uluslararası entegrasyon sürecini ve globalleşmeyi anlayamamak, başarısızlığı kanıtlanmış kamu mülkiyetini ve planlamayı hortlatmaya çalışmak bu ithamların en moda olanları ...

Özelleştirme uygulamalarına tarihte yeni rastlanmıyor. Ne var ki, 1970'lerde başlayıp 1980'lerde iyiden iyiye yoğunlaşan bu yeni özelleştirme kampanyası diğerlerinden çok farklı. Bu kampanya, bugün, ideolojik, iktisadi ve sosyal planda kapsamlı ve yoğun bir uluslararası saldırı haline dönüşmüştür. Ağırlıkları farklı olmak üzere bu saldırıya tüm kapitalist dünyada rastlamak mümkün. Rusya, Doğu Avrupa, Latin Amerika, Avrupa vb. tüm kapitalist dünyada adeta bir özelleştirme heyulası kol gezmekte.

Evrensel bir saldırı haline dönüşmüş bulunan özelleştirme Türkiye'de de benzer bir yoğunlukla gündemdedir. Özelleştirme tartışmasının yoğunlaşmaya başladığı ilk tarih 12 Eylül rejimi ve onu izleyen Özal hükümetleri dönemidir. Bu dönemlerde özelleştirmenin iktisadi ve ideolojik altyapısı oluşturulmuştur. IMF ve Dünya Bankası'nın, holdinglerin bu yöndeki ağırlığını daha da fazlalaştırmaya başladığı son Çiller hükümeti ise adeta bir özelleştirme hükümeti olarak kurulmuş, temel misyonunu "özelleştirme" üzerine oturtmuştur.

Evrensel ve yerel planda, özelleştirme sorununun sermayenin gündeminin baş sırasına oturmasının nedeni nedir? Özelleştirmeye ne elde edilmek isteniyor? Özelleştirme ne tür sonuçlar doğuracaktır?

Sermaye Diktatörlüğü

Bir Yalan Diktatörlüğüdür

Özelleştirmenin uluslararası sermaye tarafından bu denli gündemde tutulmasının içiçe geçmiş pek çok nedeni var. Ama tüm bu nedenler bir tek ortak nedene, dünya kapitalizminin 1970'lerden beri yaşadığı ve bugüne dek bir türlü de içinden çıkamadığı krize bağlıdır. Bu kriz, temelde bir karlılık ve pazar krizidir. Kar oranlarının düşmesi, yeni pazar alanları bulmakta çekilen güçlük, tek tek burjuva devletlerin içine yuvarlandığı mali kriz ve uluslararası borç krizi, tümü birlikte kapitalizmin içinde bulunduğu krizin birbirine bağlı çeşitli görünümünü oluşturuyorlar. Özelleştirme politikası ise, uluslararası tekelci sermayenin bu krizden, krizin yükünü tümüyle işçi ve emekçilere yükleyerek çıkmak için kendi cephesinden dayattığı bir saldırı politikası oluyor.

Biz bu soruna yeniden ve daha ayrıntılı olarak döneceğiz. Bu soruna geçmeden önce, uluslararası sermaye düzeninin özelleştirme için oluşturduğu gerekçelere değinmek ve

bunların ne denli gerçekdışı olduğunu göstermek zorun-
 ludur. Zira, bu gerekçeler sabah akşam tüm emekçilerin
 beynine özelleştirmenin nedenleri olarak şırıngalanmaktadır.
 Görünen o ki, tek taraflı ve oldukça yoğun olarak yürütülen
 bu propaganda, pek çok emekçinin zihninde önemli bula-
 nıklıklar yaratmış bulunmaktadır. Pek çok emekçi, özel-
 leştirmenin sermayenin iddia ettiği nedenler yüzünden
 gündemde olduğunu düşünebilmektedir. Oysa tek tek bu
 gerekçelere bakıldığında, bunların tümünün ilkel ve bayağı
 bir yalandan, kaba çarpıtmalardan ibaret olduğunu görmek
 hiç de zor değildir.

Önce şunu hatırlatmakta yarar var. KİT'ler ne dün
 halkın malıydılar, ne de koşullar sosyalizmden yana değiş-
 medikçe yarın olacaklardır. Bu kuruluşların dünkü işlevi
 çeşitli yol ve yöntemlerle kapitalistlere kaynak aktarmak,
 kar oranlarının düşmesini engellemektir. Dolayısıyla bu
 kuruluşlar dünkü halleriyle de, halkın değil kapitalist sınıfın
 hizmetindeki kuruluşlardı. Dün ile bugün arasında değişen
 tek şey, bugün kapitalistlerin bu kuruluşların mülkiyetine de
 doğrudan sahip olmak istemeleri, bu yolla da tekelci güçle-
 rini artırmak amacıyla olmalarıdır. Peki, bu böyleyse, niçin
 işçi ve emekçiler özelleştirmeye karşı çıkmalıdır? Çünkü
 özelleştirme politikası, kapitalizm içinde gerçekleşen basit
 bir mülkiyet el değişiminden ibaret değildir. Bu politikanın
 işçi ve emekçiler için asıl önemli yanı, bu politika aracı-
 lığıyla uluslararası sermayenin ücretten örgütlenmeye kadar
 tüm kazanımlara yönelik bir saldırıyı örgütlemesidir. İşte biz
 burada, bu nedenle, sermayenin bu konudaki gerekçelerinin
 yalana dayalı olduğunu sergilemeye çalışıyoruz.

Bu kısa hatırlatmadan sonra şu soruyu sorabiliriz. Nedir
 uluslararası sermayenin özelleştirmenin nedeni olarak ortaya
 sürdüğü gerekçeler? Kısaca şöyle sıralayabiliriz: Kamu
 sektörü daha verimsizdir, özelleştirme ile verimlilik arta-

caktır. Özelleştirme ile tekellere karşı rekabet yaratılmış olacaktır. Özelleştirme ile devlet küçültülecek, bu yolla da demokrasi büyütülmüş olacaktır. Özelleştirme ile sermayenin tabana yayılması sağlanmış olacaktır. Özelleştirme ile mal ve hizmetlerin kalitesini yükseltmek, fiyatlarını ise düşürmek mümkün olacaktır. KİT'ler bütçe açığının, dolaşısıyla mali krizin temel sorumlusudur; özelleştirme ile bu kriz ortadan kalkmış olacaktır vb. vb. Kısacası sermayeye göre KİT'ler bütün kötülüklerin kaynağı, özelleştirme ise bütün dertlere devadır! Bu, aynı zamanda, kapitalizmin krizinin gerçek nedeninin saklanması çabasıdır. Sermaye düzeni, bu demagoji sayesinde krizin özel mülkiyetin yeterince yaygınlaşmamış olmasından, "kamu mülkiyeti"nden kaynaklandığı görüntüsü vermektedir. Hatta akıllara durgunluk verecek bir iddia ile, krizin nedenini, kapitalist ülkelerde "sosyalist mülkiyet sisteminin ağırlıkta olması" gibi evlere şenlik bir gerekçeye bağlamaktadır. Böylece kapitalizm koşullarında tümüyle özel mülkiyet sisteminin ihtiyaçlarına uyarlanmış olan, bizzat kendisi de bir kapitalist mülkiyet biçiminden başka birşey olmayan kamu iktisadi kuruluşları, sanki kapitalizmden ayrık birşeymiş gibi gösterilerek ve krizin bütün sorumluluğu bu KİT'lere yüklenerek, krizin gerçek ve tek sorumlusu olan kapitalist düzen aklanmaya çalışılmaktadır.

Verimlilik sorunundan başlayalım. Burada ilk önce şunu belirtmek gerekir. Bugün KİT'ler burjuvazinin iddia ettiği gibi verimsiz kuruluşlar değildir. Ama KİT'leri tümüyle verimsiz kuruluşlar haline dönüştürmek de mümkündür. Zira, kapitalizm koşullarında para-kredi, maliye, istihdam vb. tüm iktisadi politika araçları; tüm kaynaklar kapitalist sınıfın denetiminde ve kontrolündedir. O'nun çıkarları doğrultusunda kullanılmaktadır. Sermaye açısından dün bu tür kuruluşlar, kendi çıkarları açısından çok daha yararlı

idiler. Dolayısıyla bu iktisadi politika araçları, KİT'lerin verimliliğini ve karlılığını artırmak için kullanılıyordu. Hatta bugün KİT'lerin özelleştirilmesini kredi için şart koşan IMF, Dünya Bankası vb. kuruluşlar, 1980 öncesinde ağırlıkla bu kuruluşlara kredi açıyorlardı. Bugün kapitalist sistemin çıkarları, aşağıda daha ayrıntılı olarak belirteceğimiz nedenler yüzünden, KİT'lerin özelleştirilmesini gerektirmektedir. Dolayısıyla tüm bu araçlar, KİT'lerin karlılığını ve verimliliğini gözetmeyen bir tarzda kullanılmaktadır. KİT'ler, özelleştirmenin önemli bir dirençle karşılaşılmadan gerçekleştirilebilmesi amacıyla, pek çok ülkede bilinçli bir politikayla zarar eden kuruluşlar haline getirilmektedirler. Özellikle 1980'lerden bu yana izlenen politika ile Türkiye'de de yapılan budur. Bundan dolayıdır ki KİT'ler, yakın zamandan beri karlılık ve verimlilik açısından geçmişe göre daha olumsuz göstergelere sahiptirler. KİT'lerin verimliliği ve karlılığı ancak sermaye yenilenmesi ve istihdam artışı gibi unsurlarla mümkündür. Hem sermaye yenilenmez, yenilenme-geliştirme yatırımları yapılmaz, hem de istihdamda bir artış sözkonusu olmazsa; bu hangi iktisadi kuruluş olursa olsun verimlilik ve karlılık göstergelerinde düşme olur. KİT'lerde gerçekleşen de budur. KİT'lerin sermaye birikimi bakımından, 1980'li yıllardan bugüne reel yatırımlar takriben %60-70 civarında düşmüştür. Bu dönem boyunca istihdamda ise hemen hiçbir değişme yoktur. Bu, KİT'lerin bilinçli bir politikayla zarar eden kuruluşlar haline getirildiğinin en somut göstergesidir. Buna bir de 1986 yılından itibaren KİT'lere bindirilen yüksek faiz yükü eklenirse tablo çok daha açık hale gelir.

KİT'ler, sermayenin iddia ettiği gibi doğası gereği zarar eden verimsiz kuruluşlar olduğu için özelleştirilmek istenmiyor. Tam tersine, özelleştirilmek istendiği için verimsiz ve zarar eden kuruluşlar haline getirilmek isteniyor.

KİT'lerin doğası gereği verimsiz ve zarar eden kuruluşlar olduğu gerekçesi, burjuva iktisadı açısından dahi hiçbir değer taşımayan, tümüyle ideolojik bir iddiadır. Bu konuda bizzat kapitalist devletin kendi kuruluşlarının, örneğin Milli Prodüktivite Merkezi'nin (MPM) araştırmaları bu iddiayı çürütür niteliktedir. 1986'dan bu yana KİT'ler, yukarıda bahsedilen bilinçli politika ile zararlı hale getirilmiş olmasına karşın, burjuvazinin iddiasının aksine hala verimli kuruluşlardır. 500 büyük sanayi kuruluşu içinde KİT'lerin milli gelire katkısı %50 civarındadır. Ayrıca özelleştirildikten sonra verimlilik ve karlılıklarında ciddi bir artış gerçekleşen herhangi bir KİT sözkonusu değilken, ÇİTOSAN örneğinde tam tersi sonuçların ortaya çıktığı görülmektedir. Bu kuruluşların özelleştirmenin ardından karlılık ve verimliliklerinde önemli düşüşler yaşanmıştır.

Dolayısıyla sermaye tarafından ileri sürülen bu iddia tümüyle yalana dayalı gerçek dışı bir iddiadır. Daha önce de belirttiğimiz gibi KİT'ler kapitalizm koşullarında verimli ve karlı kuruluşlar da olabilir, verimsiz ve zarar eden kuruluşlar haline de gelebilir, getirilebilir. Bu, tümüyle, sermayenin içinde bulunduğu koşullara ve onun çıkarlarına bağlı bir durumdur.

Özelleştirme ile tekelliliğin önleneyeceği, tekeller arası bir rekabet ortamının yaratılacağı yönündeki özelleştirme gerekçesi de, ancak yukarıdaki gerekçe kadar gerçeklerle bağdaşabilir. Özelleştirme, tekelliliği önlemek bir yana, tam aksi sonuçlar doğurmakta ve zaten bu amaçla da gündeme getirilmektedir. Örneğin bizde bugünlerde çok sık örnek olarak gösterilen Arjantin'de, özelleştirilen işletmelerin büyük bir bölümü dört büyük sermaye grubuna satılmıştır. Bu, korkunç bir ekonomik güç yoğunlaşması demektir. Türkiye'de yapılan özelleştirme uygulamalarına bakınca benzer bir sonucu görmek mümkündür. Özelleştirilen işlet-

meler ya ALCATEL, Française Cement vb. gibi yabancı tekellere ya da Koç, Sabancı, Uzanlar, YİBİTAŞ gibi büyük holdinglere satılmıştır. Sermayenin iddiasının aksine, özelleştirme ile mevcut tekellerin gücü daha da artırılmaktadır. Sermaye tarafından, en az bunun kadar bayağı bir yalan olan bir özelleştirme gerekçesi daha ileri sürülmektedir. Bu da, özelleştirme ile sermayenin tabana yayılmasının ve böylece de ekonomik demokrasinin sağlanacak olmasıdır. Burjuva iktisadı tarafından bile amacı ve asli işlevi "küçük ve orta boy tasarruf sahiplerinin tasarruflarını merkezileştirmek" olarak tanımlanan borsa ise, bu uygulamanın ana aracı olarak sunulmaktadır. Kapitalizmde şirket paylarının "taban"a yayılmasının, temelde tek bir nedeni vardır. Bu da "ekonomik demokrasi"nin sağlanması değil, tersine tekelci egemenliğin güçlendirilmesi, sermayenin giderek daha az elde toplanması, merkezileştirilmesidir. Küçük hisseler ise, küçük tasarrufları toplayarak tekellerin hizmetine sunmanın bir yöntemidir yalnızca. İstisnasız tüm özelleştirme uygulamaları da bunun böyle olduğunu kanıtlar niteliktedir. Pek çok özelleştirme uygulamasında, özelleştirmeyi daha cazip kılmak, daha uygulanabilir hale getirmek için ilk başta küçük pay senetleri nispeten daha geniş alıcı kitlesine satılmaktadır. Böylece kitlelerin "büyük gelir" düşleri ile özelleştirmeye evet demesi sağlanmaya çalışılmaktadır. Ne var ki, bu zenginleşme ve kapitalistleşme düşlerinin ömrü çok uzun olmamaktadır. Özelleştirme uygulamaları, bu hisselerin kısa sürede giderek sınırlı ellerde toplandığının sayısız örnekleriyle doludur. Öyle ki, bugün Avrupa'da toplam hisse senedi paylarının %50'si hisse senedine yatırım yapanların %1'inin elinde toplanmış bulunmaktadır. İngiltere'deki pek çok özelleştirme örneği de, özelleştirilen işletmelerde henüz daha bir yıl dolmadan çok ciddi bir hisse senedi yoğunlaşmasının yaşandığını gösterir niteliktedir. (İngiltere'de,

Şubat 1981'de özelleştirilen British Aerospace'in hisseleri toplam 157.329 kişiye ait bulunmaktaydı; Ocak 1983'e gelindiğinde ise hisse sahiplerinin toplam sayısı yalnızca 21.175'ten ibaret. Yine İngiltere'de British Telecom'da yaşananlar da buna çok benzer niteliktedir.)

Bu yalanı Türkiye'de yaşanan örnekler de yeterli açıklıkta ortaya sermektedir. TELETAS firması, 1983 yılında Fransız ALCATEL firmasının Belçika'daki şirketi olan Bell Telephone ile PTT'nin ortaklığı sonucu kurulmuştur. Bell, başlangıçta TELETAS'ın yalnızca %39 hissesine sahipti, bugünse %65'ine sahiptir. Yine NETAS, Çukurova Elektrik gibi kuruluşlarda yaşananlar da benzerdir. Özellikle Çukurova Elektrik hisselerinin Uzanlar'ın elinde toplanması hayli sansasyonel bir olaya dönüştüğü için herkesin hatırladadır.

"Tekelleşmenin önlenmesi", "sermayenin tabana yayılması" vb. özelleştirme argümanlarının gerçek dışı niteliği, bir diğer özelleştirme argümanı olan "kalitenin yükselmesi ve fiyatların düşmesi" gerekçesinin de gerçektışılığının kendi başına yeterli kanıtıdır. Zira, bu iddia diğer iddiaların, özellikle de "rekabet ortamının yaratılması" iddiasının zorunlu sonucu olarak ortaya atılmaktadır zaten. Ne var ki, özelleştirme ile artan, rekabet değil tekelcileşme olduğu için, fiyat ve kaliteye ilişkin özelleştirme iddiaları da kendiliğinden havada kalmaktadır. Nitekim özelleştirme uygulamaları da, gerçek hayatta bu iddianın tam tersinin yaşandığını gösterir niteliktedir. Yine o çok beğenilen ve çok sık örnek gösterilen Arjantin'den başlayacak olursak; Arjantin'de en önemli özelleştirme alanları olan telefon, hava-yolları ve taşımacılık sektöründe, özelleştirme sonucunda gerçekleşen kalite yükselişi ve fiyat düşüşü değil, tam tersi önemli bir kalite düşüşü ve fiyat artışıdır. Türkiye'deki özelleştirme uygulamalarından ise çarpıcı olması nedeniyle ÇİTOSAN'ı örnek verebiliriz. Çimento sektöründe 9 fabri-

kadan 5'ini özelleştirme sonucu ele geçiren Fransız firması, bu sektörde neredeyse tek hakim tekel konumuna yükselmiştir. Pazarı büyük ölçüde denetleyen Fransız tekeli piyasa fiyatlarını da doğrudan belirler bir konuma ulaşmıştır. Sonuç, özelleştirme uygulamalarının ardından çimento fiyatlarının tam üç misli artışıdır. Bu aynı süreçte üretim kalitesinde de önemli bir düşüş gerçekleşmiştir.

Gelelim son iki yalana, yani, devleti küçültüp demokrasiyi büyütme iddiasına ve KİT'lerin kamu açıklarının, dolayısıyla krizin temel nedeni olduğu yolundaki sözde özelleştirme gerekçesine...

Olaylar bize göstermektedir ki, özelleştirme uygulamaları, nerede, hangi ülkede uygulanmışsa, bu ülkelerde demokrasinin gelişmesi bir yana işçi ve emekçilerin geçmişe ait tüm kazanımlarına saldırılmış, tüm demokratik haklar törpülenmek istenmiştir. Bugün Türkiye'de, işçi ve emekçilerin kazanımları nasıl tehdit altındaysa, işçi ve emekçileri ezme ve sindirmek için nasıl ara rejim, askeri darbe arayışları yoğunlaşmışsa, bütün diğer örneklerde de benzer süreçler yaşanmıştır. Pinochet Şili'si, 12 Eylül Türkiye'si, Teacher İngiltere'si, Menem Arjantin'i ve Fujimori Peru'su, özelleştirme uygulamaları ile "demokrasi" arasındaki ilişkiyi en gerçek ve en çarpıcı biçimde ortaya koyan örneklerdir.

Kamu açıkları ile KİT'ler, dolayısıyla ekonomik kriz ile KİT'ler arasında kurulan bağlantı da somut olgularla açıkça çelişen, onlar tarafından kolaylıkla yalanlanabilen benzer türden bir ideolojik gerekçedir. KİT'lerin neden olduğu kamu açıkları tüm kamu açıklarının yalnızca dörtte biri oranındadır. Bu, krizin gerçek nedenlerini, dolayısıyla da özelleştirmenin gerçek muhtevasını gizlemek için uydurulmuş bir başka ideolojik yalandan ibarettir.

Buraya kadar özelleştirme için sermayenin ileri sürdüğü gerekçelerin ne denli gerçek dışı olduğunu göstermeye çalış-

tık. Bu iki açıdan gerekliydi. İlkin, bu gerekçelerin sahteliği hakkında aydınlanmak temeldeki gerçek nedenlerin kavranabilmesini de kolaylaştıracaktır. İkinci olarak, yukarıdaki gerekçeler burjuva medya tarafından o kadar yaygın bir şekilde işlenmiştir ki, bu kampanya pek çok emekçinin zihninde önemli bulanıklıklar oluşmasına neden olmuştur. Dolayısıyla, geline yerde, sermayenin bu sahte gerekçelerini çürütmek, özelleştirme saldırısına karşı mücadelenin başlıbaşına önemli bir alanı haline dönüşmüştür. Bu gerekçelerin gerçekdışılığı ne kadar yaygın bir şekilde işlenir ve kuvvetli bir tarzda ortaya konulursa, kitlelerin, burjuvazinin ve burjuva devletin karakteri konusunda, onun ideolojik aygıtlarının işlevi konusunda aydınlanmaları da o denli sağlanmış olacaktır.

Şimdi artık özelleştirmenin gerçek nedenlerine geçebiliriz.

Özelleştirmenin Gerçek Nedenleri

Devletin ekonomide ağırlığının olmadığı bir pir-ü pak serbest piyasa ekonomisi tarihte hiçbir zaman olmadı. Bu yalnızca burjuva iktisatçıların kafalarında mevcuttur. Serbest piyasa ilişkilerinin, rekabetin kendini en fazla hissettirdiği 19. yüzyılda bile, devletin ekonomide her zaman belirli bir ağırlığı olmuş; kapitalist devlet mülkiyetinin çeşitli türlerine bu dönemde de rastlanmıştır. Ama devletin ekonomik hayatta ağırlığının belirleyici bir biçimde artması, kapitalist devlet mülkiyetinin kapitalist ekonomi açısından son derece önemli bir olgu haline gelmesi, 1929 bunalımını izleyen yıllara rastlar. 2. Emperyalist Savaş'ın ertesinde ise çok daha belirleyici bir önem kazanır. Kapitalist özel mülkiyet düzeninde kapitalist devlet mülkiyetinin yoğunlaşmasını, devletin tüm ekonomik süreç üzerindeki rolünün artmasını sağlayan çok çeşitli faktörler sözkonusudur. Kapitalizmin devresel bunalımlarının kapitalist ekonomiyi ardı ardına çöküş tehlikeleriyle yüzyüze getirmiş

olması, kapitalist devletin, bu bunalımların etkisini azaltmak için ekonomiye giderek artan oranda müdahalesini zorunlu hale getirmiştir. Kapitalist devletin kapitalist ekonomi üzerindeki müdahaleci rolünü artıran bir diğer neden ise, kriz içindeki kapitalistlerin tek tek üstesinden gelemeyecekleri, ama kapitalist ekonominin kendini yeniden üretebilmesi için zorunlu olan büyük ölçekli, sermaye yoğun yatırımların devlet aracılığıyla yapılmasıdır. Devlet ayrıca haberleşme, ulaşım, hammadde, ara malı vb. altyapı yatırımlarını üstlenerek de kapitalist birikim sürecinin önünü açmaya çalışmıştır. Bugün özelleştirme çılgınları atan, kapitalist devlet mülkiyetinin (onlar kasıtlı olarak "kamu mülkiyeti" diyor) zararlarını anlatmakla bitiremeyen kapitalist gruplar, bu yıllarda ise devletin ekonomiye giderek artan oranda müdahalesini talep ediyor, bunun gönüllü propagandacılığını üstleniyorlardı. Üçüncü önemli neden ise, devletin bu tarihten sonra gerek talep yetersizliğini ortadan kaldırmak, gerekse sınıf mücadelesini dizginlemek amacıyla, "geliri yeniden dağıtıcı" bir işlevle ekonomik süreçlere, bölüşüm ilişkilerine artan oranda müdahale etmeye başlamasıdır. Bu müdahalelerle bir yandan kar oranları yükseltilebilmiş, diğer yandan da emek-sermaye mücadelesi yumuşatılabilmektedir.

Bu üç temel nedenle kapitalizm, özellikle 2. Emperyalist Savaş'ın ardından devletin ekonomik süreçler üzerindeki ağırlığının giderek artmaya başladığı bir döneme girdi. Bu aynı dönemde yalnızca gelişmiş kapitalist ülkelerde değil, aynı zamanda azgelişmiş ülkelerde de benzer bir süreç yaşandı. Ama nedenlerinde bazı farklılıklar vardı. Azgelişmiş ülkelerde devletin ekonomideki belirleyici öneminin temel nedeni, bu ülkelerdeki sermaye birikiminin sınırlı olmasıydı. Bu nedenle devlet, bizzat kapitalist gelişmenin temel motoru olarak rol oynamak zorunda kaldı.

Kapitalizm, sözkonusu dönemde, 2. Emperyalist Savaş ile '70'li yıllar arasında daha önce benzeri görülmemiş ve hemen herkesi şaşırta bir büyüme dönemine girdi. Hayli uzun bir sürece yayılan bir büyüme dönemi oldu bu. Öyle ki, bu süreç kapitalizmin ideolojik-politik etkinliğini de umulmadık derecede kuvvetlendirdi. Sosyalizm mücadelesi açısından ise, tersinden büyük handikaplar yarattı. Devlet, kapitalizmin devresel krizlerini çeşitli müdahale araçlarını kullanarak sınırlayabildi. Bu aynı dönemde tekelleşmede korkunç boyutlara ulaştı. Giderek etkinliğini ve gücünü uluslararası plana taşıdı. 1950'lerde ABD'de, 1960'larda Avrupa'da ve nihayet '70'lerde de Japonya'da pek çok uluslararası tekel oluştu. Tekelciliğin bu denli boyutlanması, kar oranlarının düşüşü, pazar vb. sorunların artışı da beraberinde getirdi. Ayrıca, devletin kapitalist ekonominin devresel krizlerini önlemek için uyguladığı klasik araçları işlevsizleştirdi.

1970'li yılların başında kapitalizm, etkileri bugüne kadar süren derin bir bunalıma sürüklendi. Büyüme oranları geriledi, yatırımlar ve kapasite kullanım oranları düştü, işsizlik ve enflasyon birlikte artış gösterdi. Giderek kapitalist devletler mali krizle yüzyüze geldi, "sosyal devlet" uygulamasından uzaklaşmaya başlandı. Ücretler eridi, sosyal güvenlik hakları, işçi sınıfı ve emekçilerin elinden tek tek geri alınmaya başlandı.

Bunalım, temelde, kar oranlarının düşüşü ve pazar sorunu ile kendisini ifade ediyordu. Ama buna bağlı başka bazı görünüşleri de vardı. Kapitalist devletlerin yaşadığı mali kriz ve uluslararası planda yaşanan borç krizi...

1970'lerin krizi aynı zamanda, belirttiğimiz gibi, kapitalist devletlerin mali krizini de beraberinde getirdi. '70'li yıllara kadar sürdürülen yüksek ücretlere ve sosyal güvenliğe dayalı artık değer birikim süreci, bunalımla beraber

tıkanmaya başladı. Bunalım kapitalist devletin gelirlerini azaltırken, harcamaların eskisi gibi sürmesi, gelir ve harcamalar arasındaki açığın büyümesi sorununu doğurdu. Kapitalist devlet, sınıf karakteri gereği, bu açığı sermaye kesiminden daha yüksek vergi alarak kapatmaya gitmedi. Aksine, sermaye kesimlerinin içinde bulunduğu karlılık krizi nedeniyle, sermaye kesiminden daha az vergi alınması yoluna gidildi. Sermaye kesiminden giderek daha az vergi alınması ise, gelir ve harcamalar arasındaki açığı daha da büyütürken, kapitalist devletlerin mali krizini iyice derinleştirdi.

Bu dönemde aynı zamanda, uluslararası planda ilk önce bir borç ve kredi patlamasının, daha sonra ise bu alanda da derinleşen bir krizin yaşandığına tanık olundu. 1970'li yıllarda gelişmiş kapitalist ülkelerde yaşanan durgunluk, bu ülkelerde birikmiş aşırı sermaye yoğunlaşmasının kendine yeni alanlar aramasına neden oldu. Bu arayış ise karşılığını, doğrudan yatırımlardan ziyade daha karlı olan spekülasyon alanında buldu. Çokuluslu ticari bankalar, 1970'li yıllardan sonra çılgınlık derecesine varan bir spekülasyon ortamı yarattı. Az gelişmiş ülkelere "borç" adı altında yoğun bir kredi akışı oldu. Ardından ise, bu az gelişmiş ülkelerin yüksek faizli bu borçları geri ödeme güçlükleriyle karşılaşması ve dolayısıyla uluslararası bir borç krizi gündeme geldi.

Kapitalist devletlerin mali krizi ve uluslararası borç krizi ise, belirttiğimiz gibi, kaynağını temeldeki karlılık ve pazar krizinden alıyordu. Bu temel krizin kısa dönemli sonuçlarıydılar. Uluslararası kapitalist sistem, bu krizden kurtulmanın tek çaresinin kendisine yeni karlılık alanları açmak, yeni pazarlar yaratmak olduğunu kuşkusuz ki biliyordu. Ne var ki, dünya pazarlarının paylaşılmış konumu, burada oluşmuş dengeleri kısa sürede değiştirmenin güçlük-

leri, kapitalist ülkeleri, zorunlu olarak bu doğrultuda yeni çözüm yolları aramaya kanalize etti. İşte özelleştirme, bu krizi, krizin faturasını işçi ve emekçilere dayatarak aşmak için oluşturulmuş çok kapsamlı bir saldırı politikasının önemli halkalarından biridir. Sermaye, özelleştirme politikasıyla karlılık ve pazar sorununa kısa vadede bir çözüm bulmak istemektedir. Bunun bir yolu ise, kendi ülkelerindeki dev, karlı ve tekel konumundaki devlet işletmelerini "uygun bir fiyatla" kendi özel mülkü haline getirmektir. Ayrıca şu ana kadar pazar ilişkilerine fazlasıyla konu olmamış, dolaylı yoldan sermayenin maliyetlerini düşürmeyi hedefleyen sağlık, eğitim, haberleşme, telekomünikasyon, sosyal güvenlik, vb. tüm alanları kar oranlarındaki düşüşü engellemek amacıyla, tümüyle pazar ilişkilerinin içine çekmektir. Bunun bir diğer yolu ise, bu aynı amacı, az gelişmiş ülkelerdeki telekomünikasyon, enerji, madencilik vb. önemli KİT'leri alarak gerçekleştirmektir. Yeni pazar alanları bulmakta zorlanan uluslararası tekeller, bu sorunun kısa vadedeki en pratik çözüm yolunun buradan geçtiğini düşünmektedirler. Dünya Bankası, IMF, Uluslararası Finans Kurumu gibi kuruluşların, yabancı ticari bankaların özelleştirme konusundaki ısrarlarının; kredi için özelleştirmeyi şart koşmalarının; özelleştirmeyi önerilen "istikrar programları"nın en temel unsuru haline getirmelerinin temel nedeni budur.

Gelişmiş kapitalist ülkelerde kar oranlarının düşmesi ve pazar sorunu biçiminde kendini ortaya koyan kriz, kar oranlarının düşmesini engellemek ve yeni pazar alanları bulmak isteyen sermayenin ucuz işgücü cenneti olan bu ülkelere doğru genişlemesini getirmektedir. Bu nedenle, uluslararası sermaye bu ucuz işgücü cenneti ülkelerde kendisi için en uygun koşulların oluşturulmasını istemektedir. Altyapı sorunu olmayan büyük KİT'leri satın almakla yetinmemekte,

aynı zamanda karlılık oranlarını yükseltecek tüm koşulların oluşturulmasını da dayatmaktadır. Bu ülkelerde yoğunlaşarak gündeme getirilen sendikasılaştırma, taşeronlaştırma, gümrük duvarlarını indirme vb. ise bu gelişmenin önündeki engellerin tek tek ortadan kaldırılması olmaktadır.

Özelleştirme, aynı zamanda, kapitalist devletlerin mali krizini atlatmak açısından da, uluslararası sermayenin önerdiği bir yoldur. Bu, yalnızca KİT'lerin satışından elde edilecek gelirle, gelir-harcama açığının kısmen kapatılması ile ilgili bir sorun değildir. Sorunun bu yanı sıra son derece talidir. Asıl önemli olan, böylece devletin "yüksek ücret" ve "sosyal güvenlik" vb. gibi yüklerden tümüyle kurtulacak olmasıdır. KİT'lerin özelleştirilmesinin her yerde işsizliğin artışıyla gündeme gelmesi rastlantı değildir. Bu yolla, genel olarak sermayenin düşük ücret politikası uygulayabilmesinin zeminini yaratılırken, devlet de geçmişteki "yüksek ücret" yükünden kurtulmuş olmaktadır. Ayrıca sağlık, eğitim, haberleşme, ulaşım vb. alanlardaki özelleştirmelerle tüm bu alanlara yönelik harcamalar azaltılmış, bu yolla da kapitalist devletin mali krizden kurtulması sağlanmış olacaktır. Planlar bu yöndedir. Tüm bunların, işçi ve emekçilerin geçmiş tüm kazanımlarının tırpanlanması anlamına geldiği ise açıktır.

Özelleştirme saldırısının gerçek nedenlerinden bir diğeri de, uluslararası borç krizini hafifletmeye çalışmaktır. Bu politikanın bir IMF politikası olduğu sır değil; IMF 1980'den sonra dış kredi için başvuran ülkelere özelleştirmeyi şart koşuyor. Bunun nedenlerinden birine yukarıda değindik, diğer neden özelleştirmenin dış borçların ödenebilmesi için bir kaynak da olması...

Tümüyle bir borç batağı içine saplanmış olan az gelişmiş kapitalist ülkeler, üretimde düşüşün ve ihracatta tıkanmanın

başgösterdiği her kriz döneminde borçlarını ödeyemez bir konuma düşmektedirler. Bu durumda iki kaynak sözkonusu olabilir: Ya sermayeden daha fazla vergi almak, ki bu sermaye çevrelerinin karlılık krizini daha da derinleştireceği için sistem açısından kolayca kabul edilebilir bir çözüm değildir; ya da buna alternatif olarak borçları ödeyebilmek için özelleştirme aracılığıyla kaynak sağlamak!.. Sermaye, bugünkü güç dengelerinin emek güçleri aleyhine olmasından da yararlanarak, aşağı yukarı tüm kapitalist ülkelerde bu ikinci alternatifi uygulamaktadır.

İşte, '80'li yıllardan sonra kapitalist dünyada esen özelleştirme rüzgarının gerçek nedenleri bunlardır. Özelleştirme ile, krizin iyiden iyiye derinleştiği bir dönemde sermaye için daha da katlanılmaz hale gelen sosyal devlet yükü bir tarafa atılmaktadır. Kar oranlarını artırmanın ilk yolu sömürüyü artırmak olduğu için, özelleştirme ile işçi sınıfı işsizlikle "terbiye" edilecek; örgütsüzlükle atomize edilecek; kendi içinde rekabete sürüklenecek; tüm bu yollarla da düşük ücret politikası sonuna kadar uygulanarak sömürü en son sınırına kadar artırılmış olacaktır.

Türkiye ve Özelleştirme

Birer kapitalist devlet kuruluğu olan KİT'lerin, uzun yıllardır Türkiye'nin kapitalist ekonomisinde son derece belirleyici bir ağırlığı vardır. Büyük sanayi üretiminin neredeyse %80'i KİT'ler tarafından gerçekleştirilmektedir. Tüm az gelişmiş kapitalist ülkelerde olduğu gibi, Türkiye'de de, kapitalist devlet kuruluşlarının bu özel ağırlığının en temel nedeni başlangıçtaki sermaye birikimi zayıflığıdır. Türkiye'deki kapitalistleşme sürecinde motor rolü devlet, dolaşısıyla KİT'ler oynamıştır. Cılız burjuvazinin güçlendirilmesi, kapitalist gelişmenin altyapısının oluşturulması, bizzat devletin üstlendiği bir roldür. İşte KİT'ler bu süreçte, bu temel amaca, yani burjuvaziye güçlendirme ve kapitalizmi geliştirme amacına hizmet eden kuruluşlardır.

KİT'ler bu süreçteki rollerini çok çeşitli biçimlerde yerine getirmişlerdir: Özel sektöre ucuz girdi ve ara malı sağlamak, özel sektörün ürettiği ürünleri piyasa fiyatları üzerinde bir fiyatla satın almak, ihale ve aracılık yöntemiyle özel

sektörün sermaye birikim sürecini hızlandırmak, özel sektörü KİT'lere son derece elverişli koşullarla ortak ederek palazlandırmak ve başka yollarla özel sektöre kaynak aktarmak... Bugünün olayları üzerinden bu işleyişe örnek verecek olursak: Örneğin: TTK, Demir-Çelik işletmelerine son derece ucuz fiyatlarla girdi sağlar. Demir-Çelik İşletmesi ise bunu işlenmiş hale getirerek yine dünya piyasa fiyatlarının çok altında bir fiyatla, özel sektöre aktarır. Böylece özel sektörün maliyet kalemi düşürülmüş, daha fazla kar elde etmesi sağlanmış olur. KİT'ler yalnızca bu yolla değil, Asil Çelik, TransTürk, Vestel vb. örneklerinde görüldüğü gibi, özel sektörün batık şirketlerinin zararlarını çeşitli biçimlerde üstlenerek de kâpitalistlere kaynak aktarır. (KİT'lerin zarar ettiği için özelleştirileceği demagojisinin gerçek dışılığını gösteren ek olgulardır bunlar.)

Bugün Türkiye vb. ülkelerde KİT'lerin özelleştirilmesi tartışmalarının başlamasının temel nedenlerinden biri, KİT'lerin artık bu işlevlerini temelde tamamlamış olmalarıdır. Geçen 50-60 yıllık süre içerisinde, Türkiye'de küçümsenmeyecek bir güce sahip, tekelci özellikler gösteren bir sermaye sınıfı oluşmuştur. Bugün sermaye sınıfı, KİT'lerin artık yalnızca kendisine kaynak aktarmasıyla yetinmemekte, bu kuruluşların en azından bir kısmının bizzat mülkiyetine de sahip olmak istemektedir. '70'lerde yaşanan ve genel olarak kar oranlarının düşüşüne neden olan krizden sonra, sermaye temsilcileri KİT'lerin kendilerine "uygun fiyatlar"la devredilmesi isteğini daha güçlü bir biçimde dile getirmeye başlamışlardır. Aynı dönemde, yine bugünkü gibi bir mali krizle karşı karşıya kalan burjuva devletin de gündemine, mali krizden kurtulabilmenin bir yolu olarak özelleştirme sorunu girmeye başlamıştır. Ne var ki, sermaye ve onun devleti, özelleştirme tutkusundan hiç vazgeçmemesine karşın, bu sorunu bugüne kadar ertelemek

durumunda kalmışlardır. Bunun bir nedeni, bu sürecin, özelleştirmenin ekonomik ve ideolojik altyapısını oluşturma dönemi olarak kullanılmasıydı. Bu ertelemenin ikinci ve daha önemli nedeni ise, sermayenin bu süreçte bunalımdan kısmen çıkarak kar oranlarını büyük ölçüde artırabilmiş olmasıydı.

Sermaye, 1970'li yılların sonunda önemli bir mali krizle karşı karşıyaydı. Dış borç bulmakta güçlük içindeydi. Türkiye ekonomisi önemli ölçüde dış kaynağa bağlı olduğu için, bu kriz, sonuçlarını hızla üretim alanında da göstermişti. Kapasite kullanımında ve yatırımlarda düşüş ve bunlara bağlı olarak işsizlikte yığınsal artışlar, bu borç kriziyle içiçe geçmişti. Bu bunalımı 24 Ocak ve 12 Eylül izledi. Bu dönemde sermaye, dış borçları ödeyebilir duruma gelerek kaynak sorununu yeniden çözümlenebilmek için, "ihracata yönelik" bir çizgi izledi. Sermaye, bu politikada iki nedene bağlı olarak kısmen başarılı oldu. Ücretler, işçi sınıfından ciddi bir tepki gelmediği için en alt düzeye çekilebildi. Dış konjonktür, özellikle de Ortadoğu'daki durum ihracat açısından elverişli bir pazar alanı yarattı. Tüm bu avantajlar sayesinde sermaye, krizi hafifletebildi, kar oranlarını artırabildi. Bundan dolayı da özelleştirme sorunu ertelenebilir bir soruna dönüştü.

Ne var ki, bu süreç, başarıyı sağlayan iki etkendeki değişikliklerle bir süre sonra tıkanmaya başladı. İşçiler, 1987'den başlayarak, düşük ücret politikasına tepkilerini ortaya koymaya başladılar. Ve 1989 eylemleri ile ücretlerde belirgin bir artış sağlayabildiler. Öte yandan sermaye, dış konjonktürdeki ihracatı sınırlayan gelişmeler nedeniyle ihracatta daralma sorunuyla karşılaştı.

İşte bu koşullardadır ki, özelleştirme yeniden, çok daha yoğun bir biçimde ve pratik bir sorun olarak burjuvazinin gündemine girdi. Özelleştirme, krizden kurtulmanın tekeli

özümü olarak topluma dayatılmaya başlandı. Buna, uluslararası sermaye adına IMF, Dünya Bankası gibi kuruluşların bu yöndeki baskıları da eklendi.

Kısacası, Türkiye'de özelleştirme, uluslararası ve yerli sermayeye yeni kar alanları açmak, devletin mali krizini kısmen de olsa gidermek ve dış borçların bir kısmını ödeyebilmek amacıyla sermaye tarafından dayatılan bir saldırı politikasıdır.

Özelleştirmenin Sonuçları

Özelleştirme saldırısının gündeme gelmesinin temel nedenlerinin, sermayenin karlılık ve pazar krizine girmesi, tek tek kapitalist devletlerin mali krizi ve uluslararası borç krizi olduğunu belirtmiştik. Bu krizi aşmak için öngörülen sermaye programı, doğası gereği işçi ve emekçiler üzerindeki sömürünün daha da artmasını hedeflemektedir. Sermaye, kar krizini sömürüyü daha da artırarak aşmak istemekte; kapitalist devletler mali krizi ilk elde sosyal güvenlik, sağlık, eğitim vb. harcama kalemlerini kısarak aşmaya çalışmakta; uluslararası borç krizinin faturası özellikle az gelişmiş ülke emekçilerinin sırtına yüklenmeye çalışılmaktadır. Özelleştirme ise, tüm bu amaçlara ulaşabilmek için sermaye tarafından kullanılan araçlardan biridir.

Sermayenin karlılık krizini atlatabilmesi, sömürü dozajını daha da artırabilmesine bağlıdır; bu ise, işgücünü işsizlik baskısı ile disipline ederek sınıfı kendi içinde atomize edebilmesine, örgütsüzleştirebilmesine ve tüm bu yollarla

da ücret düzeyini aşağıya çekebilmesine... Özelleştirmenin sermayenin bu politikasındaki yerini, Türkiye'deki gerçekleri temel alarak göstermeye çalışalım.

12 Eylül rejimi koşullarında, baskı ve dipçik gölgesinde uygulanabilen düşük ücret politikası, 1989'dan sonra işçi hareketinin karşı baskısı ile bozulmaya başlayınca, bu tarihten sonra düzen, bu aynı politikayı daha değişik araçları kullanarak uygulamaya çalıştı. Tensikat, taşeronlaştırma, sendikasılaştırma vb. gibi birbirine bağlı olarak gündeme getirilen politikaların tümü bir tek amaca, düşük ücret politikasına hizmet ediyordu. Sermayenin bu sömürü politikaları özellikle de özel sektörde küçümsenmeyecek başarılar elde etti. Bugün özel kapitalist işletmelerin en büyüklerine bakıldığında, bu kapitalist işletmelerde taşeron işçi çalıştırma oranının %30-50 arasında değiştiği görülmektedir. Demek oluyor ki, bugün sözkonusu özel kapitalist işletmeler bu oran kadar örgütsüz, en düşük ücret seviyesinde ve hatta sigortasız işgücü çalıştırmaktadırlar. Kapitalistler bu kadarıyla da yetinmemekte, taşeron, geçici ve yevmiyeli işçi istihdamını her geçen gün artırmaktadırlar. Giderek toplu sözleşme yerine bireysel sözleşme ve iş değerlendirme sistemleri ikame edilmeye çalışılmakta, başta sendika ve sigorta kazanımları olmak üzere işçilerin tüm kazanımları teker teker geri alınmaktadır.

Benzer sömürü politikaları, uzun süredir kapitalist devlet işletmelerine, KİT'lere de dayatılmaktadır. Bu işletmelerde de sermayenin politikaları açısından bir başarı sözkonusudur. Ama bu, özel kapitalist işletmelere göre kısmi ve hedeflenenden uzak bir başarıdır. Bunun en önemli nedeni ise, KİT'lerde çalışan işçilerin, özel kapitalist işletmelerde çalışanlara göre, sendikal anlamda çok daha örgütlü olmalarıdır. Ücret, örgütlenme vb. açılardan, özel kapitalist işletmelerde çalışan işçilerle kapitalist devlet kuruluşlarında

çalışan işçiler arasındaki kazanım farklılığını ortaya koyduğumuzda bu tabloyu daha anlaşılır hale getiririz. Böylece aynı zamanda, özelleştirme ile ne amaçlandığı, özelleştirmenin işçiler açısından ne tür sonuçlar doğuracağı sorusuna da dolaysız bir yanıt vermiş oluruz.

KİT'lerde çalışan işçilerin hemen tümü sendikalı ve sigortalıdır. Türkiye'deki sendikalar ağırlıkla KİT'lerde örgütlüdür. Bu açıdan özel kapitalist işletmelere baktığımızda ise durumun çok daha farklı, daha doğrusu çok daha vahim olduğunu görürüz. Özel kapitalist işletmelerde çalışan işçilerin %94'ü sendikasız, %60'ı ise sigortasızdır. 2.5 milyon işçi sigortalı ama sendikasızken, 3 milyon civarında işçi sigorta hakkından dahi yoksundur. İki kesim arasındaki bu farklılık, işçi ücretleri açısından da benzer özellikler taşımaktadır. Bir hesaplama göre, KİT'lerde çalışan ve en düşük ücret alan son 100 bin kişi ile özel kapitalist işletmelerde çalışan ve en yüksek ücret alan ilk 100 bin kişinin gelir düzeyi aşağı yukarı eşit durumdadır. KİT'lerle özel sektör arasındaki ücret farklılaşması, KİT'lerde çalışanlar lehine bire üç düzeyindedir. Taşeron ve fason yöntemi KİT'lere göre özel sektörde çok daha yaygındır.

Bu tablo KİT'lerin özelleştirilmesi ile, işçilerin ne tür sonuçlarla karşılaşacağı hakkında da açık bir fikir vermektedir. Özelleştirme aracılığıyla sermaye, KİT'lerde çalışan işçi ve emekçilerin özel sektör işçilerine göre nispeten daha ileri kazanımlarına saldırarak tüm işçi ve emekçilerin gelir ve çalışma koşullarını daha da ağırlaştırmayı, sömürünün düzeyini daha da artırmayı amaçlıyor. KİT'lerin özelleştirilmesiyle yaygın bir işsizlik gündeme gelecek, işgücünün kendi içinde rekabeti artacak, böylece de çalışma ve ücret koşulları toplam olarak bugünkü düzeyinin çok daha altına çekilmiş olacaktır. Demek oluyor ki, özelleştirme ile

sermaye tarafından gündeme getirilen, KİT'lerin özel sektöre basit bir mülkiyet devrinden ibaret değildir. Aynı zamanda fazla istihdam ve zarar demagojileri eşliğinde, KİT'lerde çalışan işçiler, özelleştirme saldırısı aracılığıyla sokağa bırakılmak istenmektedir. KİT'lerde çalışan 500 bin işçinin işine son verileceği bizzat sermaye hükümeti tarafından açıklanmaktadır. Özelleştirme uygulamasıyla sağlanmak istenen, KİT'lerin işçisiz ve sendikasızlaştırılmış bir biçimde, özel sermayedarlara devredilmesidir. Böylece, KİT'lerin yeni patronları, kendi istedikleri, dayattıkları koşullarda yeniden işçi istihdamı olanağı elde etmiş olacaklardır. Bu istihdamın hangi koşullarda olacağını ise, özel kapitalist işletmelerin bugünkü durumu yeterince açık bir biçimde göstermektedir. Kısacası özelleştirmenin işçiler açısından ilk sonucu işsizlik, sendikasızlaştırma, taşeronlaştırma, düşük ücret, sigorta hakkının elinden alınması vb. olacaktır.

Belirttiğimiz, ama burada yeniden altını çizme gereğini hissettiğimiz son derece önemli bir olgu da şudur: KİT'lerin özelleştirilmesinden yalnızca KİT'lerde çalışan işçiler değil, başta özel kapitalist işletmelerde çalışan işçiler olmak üzere tüm emek cephesi zarar görecektir. Birincisi, KİT'lerde sağlanan kazanımlar hiçbir zaman özel kapitalist işletmelerde çalışan işçilerin aleyhine olmamış, tersine olumlu bir "emsal" olarak onların kendi çalışma koşullarını düzeltme mücadelesini kolaylaştırmıştır. İkincisi, KİT'lerin özelleştirilmesi ile yaygınlaşacak olan işsizlik, bu kesimde çalışan işçiler üzerinde de bir düşük ücret ve sendikasızlaştırma baskısına dönüşecektir. İşsizliğin artışına paralel olarak sınıf içi rekabet artacağı için ücret düzeyleri tüm sektörlerde bugünkü seviyenin çok altına düşecektir. Sağlık, eğitim, haberleşme vb. alanlardaki özelleştirmeler ise, başta bu işkollarında çalışan işçi ve emekçiler olmak üzere tüm emekçilerin yaşam ve gelir düzeyini gerileyen sonuçlar

doğuracaktır.

Özelleştirme ile, burjuvazi aynı zamanda "sosyal devlet" in sonunu ilan ediyor. Bu, kapitalist devlet tarafından, artığın bir bölümünün sağlık, eğitim ve sosyal güvenlik harcamaları için ayrıldığı dönemin kapanması anlamına gelmektedir. Gerek izlenen birikim modelinin kendi iç mantığı, gerekse emekçilerin mücadelesi ile, bu alanlar geçmiş dönemde tümüyle kar güdüsünün hakim olduğu alanlar olmaktan çıkmıştı. İşçiler ve emekçiler sağlık ve eğitim hizmetlerinden nispeten daha kolay bir biçimde yararlanıyorlar, sosyal güvenlik aracılığıyla gelecek kaygısından bir parça da olsa kurtulabiliyorlardı.

Bugünse tüm bu alanlarda da özelleştirme gündemde. Böylece kapitalist devlet kendisi için önemli bir yük olan bu harcamalardan kurtularak mali krizini bir parça hafifletebilecek, sermaye ise bu alanları tümüyle kar ve pazar ilişkileri içine çekerek kar oranlarındaki düşmeyi sınırlandırmış olacaktır. Sermaye cephesindeki hesap ve beklenti budur.

Bu nedenledir ki, sağlık ve eğitim başta olmak üzere, tüm sosyal hizmetler alanları özelleştirme kapsamındadır. Bugün Türkiye'de, ilköğretimden yüksek öğretime tüm eğitim sistemi hızla özel kapitalistlerin eline geçerken, buna paralel olarak devlet okullarındaki eğitimin kalitesi de gün be gün daha da kötüleştirilmektedir. Benzer sürecin sağlık, haberleşme alanlarında da yaşandığına tanık oluyoruz. Kapitalist devlet, uzun süredir bu hizmet alanlarına kayda değer bir kaynak ayırmıyor. Sağlık alanında her gün yeni yeni özel hastaneler, sağlık kuruluşları devreye girerken, devlet bu alana hiçbir yeni yatırım yapmıyor, giderek bu alandan çekiliyor. Mevcut devlet hastaneleri ise, bir an önce özelleştirilmeye çalışılıyor.

Kapitalizmin krizinin yoğunlaştığı, sosyalizm müca-

delesinin gerilediği bu dönemde, kapitalist devlet, yüzündeki "sosyal" maskeyi gereksiz bir yük olarak görmektedir. Bu gereksizleşen yükü bir tarafa atarak, artık işçi ve emekçilerin karşısına bütün çirkinliği ve vahşetiyle çıkıyor. "Parası olmayan eğitim ve sağlık hizmetinden yararlanamaz." Tüm bu uygulamalar aracılığıyla sermayenin söylediği işte budur.

Özelleştirmenin önemli sonuçlarından biri de, tekellerin egemenliğinin daha da artması, tüm kapitalist dünyada uluslararası sermayenin egemenliğinin boyutlanarak pekişmesidir. Bunun anlamı ise açıktır. Eşitsiz ve sömürüye dayalı uluslararası ilişkilerin daha da eşitsiz bir nitelik kazanması, uluslararası sömürünün geçmişe göre çok daha dolaysız biçimlerde gerçekleşmesi... Dev tekeller, büyüdükçe ve uluslararasılaştıkça, buna paralel olarak gittikçe büyüyen bir pazar sorunuyla karşılaşmaktadırlar. Yeni pazarlar bulamazlarsa, yalnızca dünya üzerindeki etkinliklerini kaybetme tehdidiyle değil, ulusal ekonomi içindeki tekel konumlarını da yitirmek riskiyle yüzyüze kalmaktadırlar. Bu nedenle her ne pahasına olursa olsun yeni pazar alanları bulmak bu dev tekeller için yaşam şartıdır. Bunun bilinciyle sürekli yeni pazar, yeni karlılık alanları aramaktadırlar.

Bunun son zamanlarda iyiden iyiye yaygınlaşan yollarından biri de, az gelişmiş kapitalist ülkelerdeki karlı ve verimli şirketlere, özellikle de büyük tekel konumundaki KİT'lere ortak olmak, ya da doğrudan satın almaktır. 1970 itibarıyla Avrupa kökenli uluslararası şirketler, dış birimlerinin üçte ikisini bu yolla edinmişlerdir. Aynı tarihlerde ABD şirketleri için bu oran %50'nin üzerindedir. Büyük ölçekli, verimli, kendi ülkesinde tekel konumunda olan stratejik önemdeki KİT'ler bu uluslararası tekellerce satın alınmaktadır.

Türkiye'de yaşanan özelleştirme sürecine döner, örneklerimizi buradan seçersek görürüz ki, bu aynı süreç Türkiye'de de işlemektedir. Türkiye'deki özelleştirme uygulamasında da, en karlı ve en önemli KİT'lerin uluslararası yabancı sermayeye satıldığını görüyoruz. ÇİTOSAN, USAŞ, TELETAŞ, NETAŞ bunlardan başlıcalarıdır. PTT'nin "T"sinin de uluslararası yabancı sermayeye satılmak istendiğini biliyoruz. Daha bugünden bazı stratejik sektörler yabancı sermaye denetimine girmiş durumda. TELETAŞ ALCATEL'in, NETAŞ Northern Telecom'un denetimine girmiştir; bu sektördeki üçüncü firma olan SIEMENS ise zaten bir yabancı sermaye kuruluşudur. Çimento sanayiini ise, Fransız şirketi olan Française Cement denetler hale gelmiştir. Bu sürecin, yoğunluğunu artırarak süreceği kesindir.

Yabancı sermayenin bu artan egemenliği de göstermektedir ki, özelleştirme politikası aynı zamanda bir sömürgeleştirme politikasıdır. Uluslararasıdaki eşitsiz ve sömürüye dayalı ilişkilerin daha da pekiştirilmesi ve çok daha dolaysız hale getirilmesidir. İşçi ve emekçiler üzerindeki sömürü ve baskının daha da katmerleşmesidir.

Mücadele Çizgisi Ne Olmalıdır?

İşçi sınıfı ve emekçiler, sermaye düzeninin özelleştirme saldırısına direnmelidirler. Aksi takdirde yukarıda saydığımız tüm olumsuz sonuçlarla yüzyüze gelmek, yılların mücadelesi ile kazanılan tüm hakları kaybetmek kaçınılmaz son olacaktır. Bu saldırı geri püskürtülemediği takdirde, işçi ve emekçiler sosyal ve ekonomik alanda, yaşam ve gelir düzeylerinde korkunç bir yıkımla karşı karşıya geleceklerdir.

Kuşkusuz bu mücadelenin başarısı, mücadelenin hangi perspektifle, ne biçimde, hangi yöntemlerle gerçekleştirileceği sorunuyla sıkı sıkıya bağlantılıdır. Bugün, özelleştirmeye karşı olduğunu iddia eden çok çeşitli çevreler vardır. Sendika bürokrasisi başta olmak üzere bazı çevreler açısından bu tavrın, sözde bir karşıtlıktan, işçileri oyalama ve tereddüte düşürme taktiğinden öte bir anlamı yoktur. Özelleştirmeye karşı olan başka bazı çevreler açısından ise sözkonusu olan, özelleştirme sorununa ve ona karşı müca-

deleye yanlış bir perspektiften yaklaşmaktır.

Özelleştirmeye "karşıt" olarak savunulan (ya da savunulduğu iddia edilen) bu "yanlış" tutumları üç ana başlıkta özetlemek mümkündür.

* Özelleştirmeye alternatif olarak "devletçilik"i ve "sosyal devlet"i savunmak...

* Sözde, özelleştirme politikasını "dizginlemek" için bu işletmeleri işçilerin-sendikaların satın almasını savunmak...

* Son olarak da, özelleştirmeyi basit bir düzeniçi mülkiyet devri olarak görüp, özelleştirmeye karşı mücadele sorununu önemsizleştirmek...

Birinci görüştekiler, örtülü ya da açık biçimde KİT'lerin halkın malı olduğunu düşünmekte ve savunmaktadırlar. Bu görüşü savunan sözde sosyalist sıfatlı bazıları ise daha da ileri giderek devlet işletmelerinin en yaygın taban mülkiyeti biçimi olduğunu, bu sayede planlı ve dengeli bir kalkınmanın sağlanacağını iddia etmekte. Bu görüştekiler, KİT'leri kapitalizm, içinde ama kapitalizme karşıt olarak oluşmuş kamu mülkiyeti adacıkları olarak görmektedirler. Kapitalizmin yaşadığı umulmadık büyüme koşullarında hayata geçmiş olan "sosyal devlet" uygulamasını kapitalizmin genel eğilim ve ihtiyaçlarından tümüyle bağımsız bir olaymış gibi ele almakta ve "sosyal devlet"i kendi içinde amaçlaştırmaktadırlar.

KİT'ler ve özel kapitalist işletmeler birbirinin karşıtı değildir. Her ikisi de kapitalist mülkiyettir. Her ikisinin de işleyiş mantığı artık değer sömürüsüne dayanır. Bu iki kapitalist mülkiyet biçimi dün de, bugün de birbirinin alternatifi olmak bir yana, azami kar esaslı temelinde birbirini bütünlleyen iki ayrı kapitalist mülkiyet biçimidir. Belli tarihsel dönemlerde, konjonktürel durumlarda, kapitalist gelişmenin ihtiyaçlarına bağlı olarak iki mülkiyet biçimi arasındaki

denge değişebilir. Kapitalist devlet mülkiyetinin alanı daralabilir ya da genişleyebilir. Ama bu, bir başka şeyden değil, tam da sözkonusu iki kapitalist mülkiyet biçiminin birbirini "kar" esası üzerinde bütünlüyor olmasından kaynaklanır.

Tarihte, saf ve katışıksız hiçbir sosyal-ekonomik formasyon yoktur. Kapitalizm de böyledir. Belirtmiştik: kapitalizmde, özel kapitalist işletmelerin en fazla ağırlık taşıdığı dönemlerde bile, her zaman kapitalist devlet mülkiyeti de sözkonusu olmuştur. Bu, özü itibarıyla kapitalizmin temel belirleyici özelliğinin özel mülkiyet olması gerçeğiyle çelişmez. Zira, kapitalizmin temel olarak bir özel mülkiyet sistemi olmasının anlamı, başka hiçbir mülkiyet biçiminin sözkonusu olmaması demek değildir. Bu gerçek bize yalnızca şunu anlatır: tüm diğer mülkiyet biçimleri, kapitalizmde kural olarak özel mülkiyet sistemine, onun işleyiş mantığına bağlıdır. Bu temeli zedelemek bir yana, bu temelin güçlenmesine hizmet ederler.

Bu temel gerçeği daha önce vermiş olduğumuz tarihsel örnekler üzerinden de gösterelim. Hatırlanacağı gibi, biz daha önceki sayfalarda, özellikle II. Emperyalist Savaş'ı izleyen dönemde kapitalist devlet mülkiyetinin niçin önem kazandığı sorusuna, bu olayın kapitalizmin gelişme ihtiyaçlarıyla bağını kurarak yanıt vermeye çalışmıştık. Bu gelişmeyi bizzat özel kapitalist kuruluşların da teşvik edip desteklediğini vurgulamıştık. Zira, kolektif bir kapitalist olarak burjuva devlet, tam da bu yolla kapitalizmi sık sık çöküş noktasına getiren dönemsel krizlere daha etkin müdahalede bulunabilmeyi ve ekonomik maliyeti nedeniyle tek tek kapitalistlerin altından kalkamayacağı sanayi yoğun yatırımları üstlenerek kapitalistlerin kar oranlarını artırmayı hedefliyordu. Demek ki, kapitalist devlet mülkiyetinin yaygınlaşmasının temel amacı, özel mülkiyet düzeninin krizden kurtulması ve gelişmesini sürdürebilmesiydi.

Yine hatırlanacağı gibi, kapitalist devlet işletmelerinin az gelişmiş kapitalist ülkelerdeki temel fonksiyonu ise bizzat özel mülkiyet sistemini geliştirip kuvvetlendirmektir. Bu ülkelerde, kapitalist devlet kuruluşlarının bugüne dek yürüttükleri temel işlev, özel sermayeye kaynak aktarmak oldu. Dolayısıyla, KİT'leri ya da başka türden kapitalist devlet kuruluşlarını özel kapitalist mülkiyetle karşı karşıya getirmek, birbirinin zıddı ve alternatifini olarak göstermek, proletaryanın bakış açısından tümüyle yanlış bir görüştür. Bu yaklaşım, kapitalizm konusunda zihin karışıklıkları yaratan, işçi ve emekçi hareketinin bir bütün olarak kapitalizmi hedeflemesini engelleyen, teorik olarak hatalı, politik olarak düzeniçi bir görüştür.

Ne var ki, tam da burada belirtilmesi gereken son derece önemli bir sorun daha var. O da şudur: Kapitalist devlet mülkiyetinin yaygınlaştığı dönem ile işçi ve emekçilerin yaşam ve gelir düzeylerinde önemli kazanımların elde edildiği dönemin üstüste düşüyor oluşu nedeniyle, çoğu kez, işçi ve emekçilerin kazanımlarıyla kapitalist devlet mülkiyetinin artışı, kapitalist devlet mülkiyetinin artışıyla "sosyal devlet" arasında dolaysız bir bağ kurulmuştur. Bu düşünüş biçiminin ise, ikisi de hatalı olan ikili bir sonucu olmuştur. İşçi ve emekçilerin kazanımı için kapitalist devlet mülkiyetinin ağırlıkta olduğu bir "sosyal devlet"i savunmak; ya da işçi ve emekçilerin kazanımlarını savunma adına kapitalist devlet mülkiyeti ve "sosyal devlet"i savunma pozisyonuna düşüleceği endişesiyle özelleştirmeye karşı çıkmaktan, işçi ve emekçi haklarını savunmaktan geri durmak... Biz, birinci yanlış eğilime yukarıda değinmiştik. Burada ise ikincisi üzerinde durmak istiyoruz.

Şu ya da bu nedenle "sosyal devlet"i savunmak, özü itibarıyla kapitalizmi savunmak demektir. Zira, artık burada, işçi ve emekçilerin yılların mücadelesiyle elde edilmiş kaza-

nımlarını savunmak değildir sözkonusu olan. Bu hakları kapitalist devlet mülkiyeti ile, kapitalizmin refahı ile, sınıf uzlaşması ile ilişkilendirmek, aslında işçi ve emekçilerin kazanımlarını savunmak adına bu ikincileri savunmaktır.

"Sosyal devlet" ne işçi ve emekçilerin sömürülmesi gerçeğini, ne toplumsal eşitsizlik gerçeğini, ne de kapitalizmin anarşik yapısını ve bunalımlarını ortadan kaldırmıştır. "Sosyal devlet", kapitalizmin, büyüme sürecine girmesinin yardımıyla sınıf mücadelesini dizginleme olanaklarını elde edebildiği bir ara "barışçıl" dönemi ifade eder. Dolayısıyla, "sosyal devlet"i alternatif göstermek, istikrarlı bir kapitalizmi savunmak demektir.

Ama bu ne kadar gerçekse; özelleştirmeye karşı çıkmayın, sosyal güvenlik, ücret, eğitim, sağlık vb. tüm kazanımlarını koruma mücadelesi vermenin kapitalist devlet mülkiyetini ya da "sosyal devlet"i savunmakla bir ve aynı şey olduğunu iddia etmek o derece gerçek dışıdır. Biz bu çalışma boyunca, özelleştirmenin, kapitalist düzen içindeki basit bir mülkiyet el değişimi olarak algılanamayacağını, bu politikanın, işçi ve emekçilerin çalışma ve yaşam koşullarının, geçmiş kazanımlarının pek çok cephede birden tehdit edilmesi anlamına geldiğini göstermeye çalıştık. Özelleştirmenin sonuçları arabaşlığını taşıyan bir önceki bölümde bu sonuçların ne olduğu hakkında daha dolaysız bir biçimde durduk. Özelleştirmeyi, kapitalist devlet kuruluşlarının özel kapitalist kuruluşlar haline gelmesinden ibaret bir olay olarak görmek, özelleştirmeye karşı mücadeleyi, iki kapitalist mülkiyet biçiminden birinin tercih edilmesi olarak değerlendirmek, sorunun gerçek kapsamından bihaber olmak, yalnızca yüzeydekini görmek demektir. Çok "sol" görünen bu yaklaşımın asıl vehameti ise, işçi ve emekçileri özelleştirme saldırısı karşısında duyarsızlaştırması, işçileri sermayenin bu kapsamlı saldırısına karşı hazırlıktan

yoksun bırakması ve mücadeleye atılma isteklerini zayıflatmasıdır. Ne kadar sol görünürse görünsün, bu yaklaşımın burjuvazinin saldırısına dolaysız bir biçimde hizmet ettiği açıktır.

Sözümona özelleştirme karşıtı olan, gerçekte ise, sermayenin özelleştirme saldırısını kolaylaştırmaya hizmet eden bir üçüncü yaklaşım daha var. Bu yaklaşım ise, başta sendika bürokratları olmak üzere belli bir kesim tarafından savunulan, özelleştirilen KİT'leri sendikaların-işçilerin satın almasıdır. Bu görüşü hatalı olarak değerlendirmek ise zayıf kalır. Arkasındaki niyete, politikalara bakıldığında bunun açık bir ihanet girişimi olduğunu görmek zor değildir.

Çünkü bu sözde özelleştirme karşıtı öneri, sermayenin özelleştirme saldırısına karşı bir mücadele perspektifini tümüyle dışlayan, sermayenin özelleştirme saldırısında yenilgiyi daha baştan kabul eden yenilgici bir öneridir. Sendika bürokratları da bu yenilgici görüşün açık açık propagandasını yapmakta, "özelleştirme nasılsa gerçekleşecek, hiç olmazsa bu KİT'leri sendikalar satın alsın, böylece doğabilecek zarar en aza indirilsin" demektedirler. Özelleştirmenin işçi sınıfı açısından doğurabileceği zararların bu yolla, KİT'leri sendikaların (ya da çalışan işçilerinin) satın alması suretiyle en aza indirilebileceği demagogik safsatasını şimdilik bir yana bırakırsak, bu savunu biçimi bile sendika bürokratlarının sermayenin saldırısını engellemek gibi bir perspektiften tümüyle uzak olduklarını göstermektedir. İkinci olarak, sendika bürokratları bu önerileriyle bir başka yoldan da, işçi sınıfı içinde bireyciliği, özel mülkiyet düşlerini yayarak da sermayeye hizmet etmektedirler. İşçi sınıfının mücadele isteğine olduğu kadar, onun sınıf bilincine de yöneltmiş açık bir saldırı sözkonusudur burada. Bu tür bireyci, özel mülkiyetçi düşlerle tek tek işçilerin daha yüksek gelir düşlerine dalmaları sağlanarak, işçi

sınıfı, sermayenin özelleştirme saldırısı karşısında bilinç planında da silahsızlandırılmak istenmektedir. Tüm bunlar açık bir biçimde göstermektedir ki, gerek sınıf içinde bireyci yüksek gelir düşlerini yaygınlaştırarak, gerekse daha baştan yenilgici bir psikoloji yaratmaya çalışarak, sendika bürokrasisi, özelleştirmeye karşı çıkma görüntüsü adı altında sermayeye dolaysız bir destek sunmaktadır.

Bu tür yaklaşımlarla sendika bürokratları işçi sınıfını gerçek dışı ham hayaller peşinde sürüklemeye çalışmaktadırlar. Bu yolla, işçi sınıfının özelleştirmeye karşı kararlı, militan bir mücadele hattı inşa etmesini engellemek istemektedirler. Bir an sendikaların ya da o işletmede çalışan işçilerin KİT'leri satın aldıklarını varsaysak bile, bu takdirde de, işçilerin yüksek gelir elde edecekleri, böylece özelleştirmenin doğuracağı zararların en aza indirilebileceği tümüyle gerçek dışı bir iddiadır. Bu tür demagojilerle aynı zamanda, işçi sınıfında kapitalizm konusunda gerçek dışı hayaller yaratılmaya çalışılmaktadır.

İki nedenle bu böyledir. Birincisi: işçi sınıfı iktidarda söz sahibi olmadığı sürece, tersinden burjuvazinin iktidarı orta yerde sapasağlam durduğu müddetçe, burjuvazi bu tür tekil işçi mülkiyetlerinin yaşamasına asla izin vermez. İktidar hangi sınıftaysa politik ve iktisadi gücü de o elinde tutuyor demektir. Para, istihdam, maliye, kredi vb. tüm iktisadi politika araçları, tüm kaynaklar burjuvazinin elindedir. Bu böyle olduğu için, burjuvazi, çıkarları zedelendiği ilk anda, bu araçları kullanarak sözkonusu işletmeleri kötürüm hale getirecektir. Nasıl özelleştirme politikası için uygun şartları yaratmak amacı ile KİT'leri son on yıldır bilinçli bir politikayla çökme noktasına noktasına getirdiyse, yarın da bu işletmelere aynı yöntemleri uygulayacağı şüphesizdir. Eğer bu yolla başaramazsa, politik iktidara sahip olmanın avantajına dayanarak başka araçlarla, örneğin zor yoluyla aynı

sonuca ulaşacaktır.

İkincisi: bu işletmeler kapitalizmin kurallarına göre, onun sınırları içinde çalışacağına göre gerçekte hiçbir zaman bir işçi mülkiyeti haline de gelemeyeceklerdir. İlk başta bütün işçiler hisse sahibi olsa ve bu hisseler tüm işçiler arasında eşit bir biçimde dağıtılmış da olsa, bu durum çok uzun sürmeyecek, daha büyük bir sermayeyi elinde bulunduran güçler giderek bu hisseleri yutacaklar, kendi ellerinde merkezileştireceklerdir.

Tüm bunlar göstermektedir ki, ne KİT'lerin bugünkü gibi kapitalist devlet mülkiyeti olarak kalmaları, ne de bu işletmelerin mülkiyetinin kapitalizm koşullarında tek tek işçilere devredilmesi, işçi sınıfı için temel hiçbir sorunu çözmeyecektir. Sömürü gerçeği aynı kaldığı gibi, işçi sınıfı kapitalizmin işsizlik, düşük ücret vb. gibi sonuçlarından da kurtulamayacaktır.

Peki kurtuluş yolu yok mu? Elbette var! Kurtuluş işçi sınıfının iktidarındır. Sorunun gerçek çözümü, ne KİT'lerin bugünkü gibi devlet mülkiyeti olarak kalması, ne de bugünkü sistem ve burjuva iktidar koşullarında KİT'leri işçilerin ya da sendikaların satın almasıdır. Sorunun tek gerçek çözümü işçi sınıfı iktidarındır, toplumsallaştırmadır. İşçi sınıfının fabrikadan siyasi iktidara kadar tüm süreçlerde egemen olduğu, bizzat karar süreçlerine doğrudan katıldığı, tüm ekonomiyi toplumun çıkarları doğrultusunda örgütleyip yönlendirdiği bir sistemdir. Bu sistem sosyalizmdir. Yaşanan sosyalizm deneyleri, bazı ciddi zorluklar ve sorunlarla yüzyüze kalmış; bu nedenle de bu ilk deneyimler yenilgiyle sonuçlanmıştır. Ne var ki bunun böyle olması, kapitalizme ve onun insanı hiçleştiren bireyci ideolojisine teslim olmayı getirmemelidir. İnsanlığın alternatifi ve kaderi kapitalizm olamaz. Kan, sömürü, talan, yoksulluk, çevre tahribatı vb. ile dolu 300 yıllık kirliliği maziye sahip olan kapitalizm,

insanlığa barbarlıktan başka hiçbir gelecek vaad edemez. Öyleyse yapılması gereken, yenilgilerinden ders çıkararak, işçi sınıfı ve emekçilerin kendi yarattıkları değerleri kontrol edebildiği, emeklerinin ürünlerinin nasıl kullanılacağına, nasıl bölüştürüleceğine bizzat karar verdiği bu düzeni, sosyalizmi yeniden ve daha ileri bir noktadan inşa etmektir. Bunun için doğrudan iktidara talip olmak ve iktidar mücadelesini başarılı bir şekilde yürütebilmek için de bir ihtilalci sınıf partisi yaratmak zorunludur.

Bu süreç mücadele içinde adım adım örülecektir. İşçi sınıfı iktidar mücadelesini başarıya ulaştırmayı hergünkü mücadelenin sıcak pratiğinde, tek tek mevzi direnişlerde burjuvaziyi dize getirerek öğrenecektir. Kazanım elde edemeyen, elde ettiği kazanımlara da sonuna kadar kararlılıkla sahip çıkamayan, tüm bunları öğrenmemiş bir işçi sınıfının başarılı bir iktidar mücadelesi yürütemeyeceği de açıktır. Komünistler, işçi sınıfının özelleştirme saldırısına karşı başarılı bir direniş hattı örgütleyebilmesi, geçmiş kazanımlarını dişe diş bir mücadele ile korumak amacıyla mücadele alanlarına çıkabilmesi için, işçi ve emekçi hareketine gereken desteği ve katkıyı sunacaklardır.

Sermayenin saldırılarını püskürtmek, giderek bir karşı saldırı örgütlemek, işçi sınıfı için yaşamsal bir zorunluluktur. Zira bu saldırı durdurulmadığı takdirde, işsizlik, taşeronlaştırma, sendikasızlaştırma, düşük ücret vb., kısaca bir bütün olarak kötü yaşam koşullarına mahkum olmak kaçınılmaz bir akibet olacaktır.

Buraya kadar anlatılanlar, özelleştirme saldırısının kapsamlı bir saldırı olduğunu ortaya çıkarmış olmalıdır. İki açıdan bu böyledir: Birincisi: bu saldırı işçi sınıfının sosyal güvenlik, iş güvencesi, örgütlenme, toplu sözleşme, sigorta vb. mevcut tüm kazanım ve mevzilerinin altını boşaltmayı hedeflemektedir. İkincisi: bu saldırı, burjuvazinin yaratmaya

çalıştığı yanılısamanın aksine, yalnızca işçi sınıfının bir bölümünü ya da yalnızca bir bütün olarak işçi sınıfını değil, tüm emek cephesini birden hedefleyen bir saldırıdır. Özelleştirme bu ikinci açıdan da kapsamlı bir saldırıdır.

Ancak bu gerçekler tam bir açıklıkla görülebildiği takdirde, özelleştirmeye karşı etkili bir mücadele hattı kurulabilir. "Özelleştirme işsizlik demekse, özelleştirmeye hayır!" demek, ya da özelleştirmeye sendikasıızlaştırmayı esas alarak karşı çıkmak vb. eksikli ve mücadeleyi daha baştan zaafa uğratan bir yaklaşım olacaktır. Özelleştirme ne tek başına işsizlik, ne tek başına sosyal güvenlik haklarından yoksun olmak, ne tek başına düşük ücret, ne tek başına sendikasıızlaştırma, ne tek başına toplu iş sözleşmesi hakkının ortadan kaldırılması vb. vb.dir. Özelleştirme, tüm bunlara eklenebilecek daha bir dizi saldırıyı da içeren, bütün bu kazanımların tümünü birden hedefleyen bir saldırıdır.

Bu nedenledir ki, örneğin sendikaların "İş güvencesi olursa özelleştirmeye evet diyebiliriz" yaklaşımı, bu saldırının boyutunu daraltan, işçi ve emekçilerin bilinçlerini bulandıran, özelleştirmeye karşı kararlı ve kapsamlı bir mücadelenin önünü tıkayan bir yaklaşımdır. İş güvencesine ilişkin bazı tedbirlerin alındığı, işsizlik sigortası vb.nin gerçekleştiği varsayılsa bile, (ki, bunların dahi gerçekleşmeyeceği ayan beyan ortadadır) bu kadarı, özelleştirme saldırısının işçi ve emekçiler açısından doğurabileceği zararları önlemekten çok uzak olacaktır.

Özelleştirmeye karşı etkili ve sonuç alıcı bir mücadele hattının kurulabilmesi için gerekli olan diğer unsur da, bu saldırıdan zarar görecektüm emekçilerin mücadeleye aktif katılımlarının sağlanabilmesidir. Burjuvazinin. bunu engelleme, işçi ve emekçileri kendi içinde bölme çabalarının boşa çıkarılmasıdır. Bilindiği gibi burjuvazi, bilinçli ve ısrarlı bir politikayla, özelleştirme saldırısının yalnızca kamu sektö-

ründe çalışan işçileri hedeflediği propagandasını yürütmektedir. Biz, bu yazıda bunun böyle olmadığını, bu saldırının ilk hedefinin kamu işçileri olmasına karşın özelleştirme saldırısının en başta özel sektörde çalışan işçiler olmak üzere tüm emekçilerin de kazanımlarını yoketmeyi hedeflediğini göstermeye çalıştık. Kamu sektöründe yoğunlaşan saldırı, diğer kesimlerde de daha düşük ücret, sigorta ve sendikal haklardan giderek daha fazla mahrum olmak gibi sonuçlar doğuracağını vurguladık. Ayrıca, özelleştirmenin eğitim, sağlık, haberleşme vb. gibi alanlarda da gündeme getirildiğini, bunun da başta kamu emekçileri olmak üzere tüm emekçilerin bu saldırıdan zarar görmesi anlamına geldiğini vurguladık. Öyleyse, özelleştirmeye karşı mücadele, özelleştirmeden zarar gören tüm emekçileri de kapsayan bir perspektifle ele alınmalıdır. Bu mücadele ortaklığını sağlayacak yol ve yöntemler bulunmalı, buna uygun platformlar oluşturulabilmelidir. Tüm emekçilerin katılımını hedefleyen bir genel grev-genel direniş: sermayenin saldırılarını durdurabilmek için bugünkü en etkili ve en işlevsel mücadele biçimi işte budur.

Böyle bir mücadeleye sendika bürokratları önderlik edemez. Onlar, her zaman olduğu gibi bugün de bir oyalama ve erteleme taktiği izlemektedirler. Pek çok deneyim bize göstermiştir ki, sınıfın tepesinde bir ur gibi duran bu bürokratik güruh, kendi çıkarları dışında hiçbir şeye karşı duyarlı değildir. Yeter ki düzen onların yemlerini vermeye devam etsin; yeter ki aidatları yağmalamaya devam edebilsinler. Tüm bunları yapabildikleri sürece, sermaye ve sermaye devletiyle tam bir uyum içerisindeydirler. Konumlarını kaybetmek istemezler. Büyük gelirleri, burjuva düzen içerisinde "saygın" bir statüleri vardır. Hemen tümü, en az bir şirket yöneticisinin geliri kadar kazanca sahiptir. Sermaye ile, sosyete dünyası ile aynı mekanları paylaşırlar, aynı

kokteyllerde ve aynı partilerde buluşurlar. Sermaye düzeyine hizmette sadakatleri sayesinde, milletvekilliği ile ödüllendirilerek keselerini daha da doldurmalarına imkan sağlar. Onların dünyası ile işçi sınıfının dünyası tümüyle farklıdır. Onlar bir başka dünyaya, burjuvazinin dünyasına aittirler. Bu nedenle, bu bürokratik asalak güruhtan işçi sınıfının mücadelesi için kararlı bir tutum, savaştan bir tavır beklemek yalnızca saflık olur.

İşçi sınıfı, özelleştirme başta olmak üzere, sermaye saldırılarına karşı başarılı bir direniş gerçekleştirmek, sermayeyi geri püskürtmek, ona diz çöktürmek istiyorsa, herşeyden önce tepesinde bir ur gibi duran bu bürokratik güruhtan kurtulmaya çalışmalı ve artık onlardan ihanet dışında hiçbir şey beklememelidir. Başta ihtilalci sınıf partisi olmak üzere, kendi çıkarlarının ifadesi olan sınıf örgütlülükleri yaratarak buralarda bir araya gelmeli, mücadelesini bu örgütler etrafında yürütmelidir. Öncü işçiler ve komünistler, özelleştirmeye karşı mücadeleyi taban örgütlülüklerini ve ihtilalci sınıf partisini inşa etme perspektifiyle ele almalıdırlar. Her fabrikada, her il ve bölgede, giderek tüm ülkede sermayenin saldırılarına karşı taban örgütlülükleri oluşturulmalı; bunların kendi aralarında merkezleşmesi sağlanmalıdır. Ve bu çaba, ihtilalci partinin önemini ve gerekliliğini tüm sınıf kitesine kavratma çabasıyla birleştirilmelidir.

“Dolayısıyla, tarihinin en ağır bunalımını yaşayan sermaye düzeni, Kürt halkına karşı yürüttüğü kirli savaşa, şimdi de tüm işçi-emekçi sınıf ve katmanları hedefleyen bir “özelleştirme savaşı” eklemiştir. Özelleştirme savaşı ekonomik değil, fakat esas itibarıyla politik bir savaştır. Yalnızca egemen ve asalak sermaye sınıfı tarafından, çalışan ve sömürülen sınıflara yöneltilen bir sınıf saldırısı olduğu için değil. Yanısıra, sermaye bu saldırının ekonomik ve sosyal sonuçlarının yaratacağı hoşnutsuzluğu ve mücadeleyi de ezmek hesabında olduğu için. Devlet aygıtı, polis ve çevik kuvvet, DGM’ler, Türkes’in faşist terör çeteleri, yeni terör yasaları vb. şimdi artık, kendilerini işçi sınıfı ve emekçi eylemlerine karşı daha geniş bir çerçevede ve daha etkili bir biçimde gösterecektir.

İşçi sınıfı, özelleştirme adı altında geniş çaplı bir saldırıyla yüz yüzeysen, hiç değilse ileri kesimleri şahsında, bunun ne anlama geldiği konusunda az çok açık bir fikre sahip olmak gibi önemli bir avantaja sahiptir. Bugün özellikle kamu işçilerine özelleştirmeye karşı büyük bir tepki ve buna karşı direnme eğilimi hakimdir. Özelleştirme saldırısının hangi sonuçlara varacağı öncelikle bu kesimden gelecek direnişin gücü ve yaygınlığı ile sıkı sıkıya bağlantılı olacaktır. Özellikle ilk çatışmalar bu açıdan canalcı bir öneme sahiptir. Sermaye ilk girişimlerde üstünlük sağlarsa, bunu sınıfın tamamını demoralize etmek, bu uygulamanın karşısına çıkılamayacağı ruh halini yerleştirmek için en iyi biçimde kullanacaktır. İlk girişimlere karşı gösterilecek direnişin özel önemine işaret eder bu durum.”